

Miljøtilladelse

Etablering af fåreproduktion

Sdr Farup Vej 2, 6760 Ribe

21. december 2016

Teknik & Miljø
Esbjerg Kommune

ESBJERG KOMMUNE

Natur & Vandmiljø

Torvegade 74

6700 Esbjerg

Telefon 7616 1616

E-mail miljo@esbjergkommune.dk

Web www.esbjergkommune.dk

Sag nr.: 15/25815

Sagsansvarlig: Laurids Knudsen

Copyright: Alle kort og luftfoto: copyright DDO ®, ©COWI

Indholdsfortegnelse

TILLADELSE TIL UDVIDELSE OG DRIFT AF HUSDYRBRUG	4
EJENDOMS- OG BEDRIFTSOPLYSNINGER.....	4
FORUDSÆTNINGER OG VILKÅR	4
Vilkår for husdyrbrugets anlæg.....	4
Vilkår for husdyrbrugets udbringningsarealer	6
ØVRIGE FORHOLD	6
OFFENTLIGGØRELSE	6
KLAGEVEJLEDNING	6
MILJØTEKNISK BESKRIVELSE OG VURDERING	8
INDLEDNING.....	8
BESKRIVELSE AF ANSØGNINGEN.....	8
Dyreholdets størrelse	8
Driftsbygninger.....	9
Husdyrbrugets placering	10
Gødningsproduktion	11
Udbringningsarealer	12
BEDST TILGÆNGELIGE TEKNOLOGI (BAT)	12
HUSDYRBRUGETS PÅVIRKNING AF OMGIVELSERNE – LUGT, STØJ, AFFALD MV.	13
HUSDYRBRUGETS PÅVIRKNING AF OMGIVELSERNE - NATURMÆSSIGE FORHOLD.....	14
Ammoniak - naturbeskyttelsesområder.....	15
Påvirkning af arter med særligt strenge beskyttelseskrav (Bilag IV arter)	19
Nitrat og fosfor til overfladevand – marine områder, vandløb og søer	20
Nitrat til grundvand - nitratfølsomme vandindvindingsområder.....	20
HØRING	20
SAMLET VURDERING	20
BILAG 1.....	21

Tilladelse til udvidelse og drift af husdyrbrug

Esbjerg Kommune har afgjort, at fårebruget på Sdr Farup Vej 2, 6760 Ribe kan etableres som ansøgt.

Tilladelsen omfatter

- En etablering af dyrehold på 525 moderfår svarende til 75 dyreenheder.
- Ombygning af to eksisterende svinestalde med gyllekanaler til dybstrøelse. Nuværende inventar, spalter og kanalskillevægge fjernes.

Tilladelsen meddeles efter § 10 i Lovbekendtgørelse nr. 442 af 13. maj 2016 om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug, idet Esbjerg Kommune vurderer at:

- husdyrbruget har truffet de nødvendige foranstaltninger til at forebygge og begrænse forureningen ved anvendelse af den bedste tilgængelige teknik og
- husdyrbruget i øvrigt kan drives på stedet uden at påvirke omgivelserne på en måde, som er uforenelig med hensynet til omgivelserne og
- udvidelse og drift af husdyrbruget ikke medfører væsentlige virkninger på miljøet.

Der er nærmere redegjort for de vurderinger der ligger til grund for afgørelsen i den miljøtekniske beskrivelse.

Ejendoms- og driftsoplysninger

Tilladelsen gives til husdyrbruget beliggende Sdr Farup Vej 2, 6760 Ribe, matrikel nr. 28z Sdr Farup By, V. Vedsted. Ejendomsnummeret er 5610315872. Bedriftens CVR nr. er 67876814 og CHR nr. er 88734. Husdyrbruget ejes af Thomas Hansen, Havervad 12, 6780 Skærbæk og drives af Havervadgård I/S, Havervad 5, 6780 Skærbæk.

Forudsætninger og vilkår

Esbjerg Kommune forudsætter, at projektet gennemføres og drives som beskrevet i ansøgningen.

Tilladelsen meddeles på følgende vilkår:

Vilkår for husdyrbrugets anlæg

Husdyrproduktion

1. Husdyrbrugets tilladte maksimale produktion er følgende:

	Antal årsdyr	DE	Udegående årligt
Moderfår, dybstrøelse	525	75	Min. 8 mdr.
I alt	525	75	

2. Antallet af dyreenheder må variere med 10 % i løbet af planåret (1. august til 1. august). Dog må det maksimale dyrehold beregnet som et gennemsnit i perioden 1. august til 1. august ikke overstige 75 dyreenheder.
3. Dyreholdet skal være på afgræsning min. 8 mdr. årligt.

Husdyrbrugets indretning og drift

- Ændringer i ejerforhold, eller hvem der er ansvarlig for husdyrbruget, skal meddeles Esbjerg Kommune.
- Husdyrbruget og dens omgivelser skal renholdes, så det ikke giver anledning til gener for omgivelserne.

Lugt

- Husdyrbrugets drift må ikke give anledning til lugtgener som af tilsynsmyndigheden vurderes at være væsentlige for området.

Støj

- Husdyrbrugets bidrag til støjbelastningen målt i dB (A) må i intet punkt – målt på nærmeste naboejendom med tilhørende udendørs arealer i tilknytning til boligen - overstige følgende værdier:

	Tidsrum	max. lydniveau
Mandag - fredag	kl. 07.00 - 18.00	55 dB(A)
	kl. 18.00 - 22.00	45 dB(A)
	kl. 22.00 - 07.00	40 dB(A)
Lørdag	kl. 07.00 - 14.00	55 dB(A)
	kl. 14.00 - 22.00	45 dB(A)
	kl. 22.00 - 07.00	40 dB(A)
Søn- og helligdage	kl. 07.00 - 22.00	45 dB(A)
	kl. 22.00 - 07.00	40 dB(A)

Maksimalværdien af støjniveauet om natten (kl. 22.00 - 07.00) må ikke overstige 55 dB (A) i ethvert punkt på opholdsarealer ved boliger i det åbne land.

- Hvis kommunen finder det nødvendigt, skal ejer for egen regning lade udføre støjmålinger og/eller -beregninger af støjen fra husdyrbruget for at dokumentere, at støjgrænserne i ovennævnte vilkår er overholdt. Hvis grænserne konstateres overholdt, kan der højst pålægges ejer at få foretaget én støjmåling og eller -beregning om året. Målingerne/beregningerne skal udføres og rapporteres som "Miljømåling - ekstern støj" af en enhed, som er optaget på Miljøstyrelsens liste over godkendte laboratorier. Virksomhedens støj skal dokumenteres ved måling eller efter gældende vejledninger fra Miljøstyrelsen, pt. Nr. 6/1984 om Måling af ekstern støj og nr. 5/1993 om Beregning af ekstern støj fra virksomheder. Målingerne/beregningerne skal foretages på/for de mest støjbelastede områder udenfor virksomhedens grund og under de mest støjbelastede driftsforhold - eller efter anden aftale med kommunen."

Skadedyr

- Der skal overalt på ejendommen udføres effektiv flue- og skadedyrsbekæmpelse i overensstemmelse med de nyeste retningslinjer fra Århus Universitet, Institut for Agroøkologi.

Vilkår for husdyrbrugets udbringningsarealer

Arealer

10. Al husdyrgødning skal afsættes på enten godkendte arealer eller til biogas-anlæg, fællesanlæg, forarbejdningsanlæg eller forbrændingsanlæg.

Krav til udnyttelse af tilladelse / ophør

11. Vilkårene i miljøtilladelsen skal, hvis ikke andet er anført, være opfyldt fra det tidspunkt, hvor udnyttelse af tilladelsen påbegyndes.
12. Tilladelsen bortfalder såfremt den ikke er udnyttet inden 2 år fra meddelelse. Det betyder, at etableringen skal være påbegyndt inden 2 år fra godkendelsen er meddelt.
13. Hvis en del af tilladelsen ikke har været udnyttet i 3 på hinanden følgende år, bortfalder den del af tilladelsen, der ikke har været udnyttet de seneste 3 år.

Øvrige forhold

Afgørelsen omfatter alene forholdet til lovbekendtgørelse nr. 442 af 13. maj 2016 om miljø m.v. af husdyrbrug. Øvrige relevante tilladelser og godkendelser skal indhentes særskilt.

Etablering af nye anlæg må ikke igangsættes, før der er givet en byggetilladelse fra Esbjerg Kommune.

Kommunens tilladelse gælder for det konkrete projekt. Hvis der sker ændringer i grundlaget for kommunens vurdering, skal du indsende en ny ansøgning til kommunen. Dette gælder for eksempel ændringer i forhold til det ansøgte dyrehold, staldanlæg og udbringningsarealer. Esbjerg Kommune skal have lejlighed til at vurdere, hvorvidt udvidelsen/ændringen kræver en ny tilladelse eller om udvidelsen/ændringen kan ske indenfor rammerne af denne tilladelse.

Husdyrbruget skal til enhver tid leve op til de gældende regler i love og bekendtgørelser, uanset at de nævnte krav og regler kan være en skærpelse af denne tilladelses vilkår.

Offentliggørelse

Afgørelsen annonceres den 30. december 2016 på Esbjerg Kommunes hjemmeside: www.esbjergkommune.dk/annoncer.

Klagevejledning

Afgørelsen kan påklages til Natur- og Miljøklagenævnet, jf. husdyrlovens § 76 stk. 1. Klageberettigede er ansøgeren, Miljøministeren, Sundhedsstyrelsen, enhver der har en individuel, væsentlig interesse i sagens udfald, samt foreninger og organisationer i det omfang de har klageret, jf. husdyrlovens §§ 84, 85, 86 og 87.

En klage skal indgives via Klageportalen. På Natur- og Miljøklagenævnets forside, www.nmkn.dk, findes et link til Klageportalen. Klageportalen ligger på www.borger.dk og på www.virk.dk, som man logger sig på, f.eks. med NEM-ID.

Klagen sendes via Klageportalen til den myndighed, som har truffet afgørelsen. En klage er indgivet, når den er tilgængelig for myndigheden i Klageportalen. Klagefristen udløber den 27. januar 2017 kl. 23.59.

Afgørelsen kan desuden indbringes til prøvelse hos domstolene inden 6 måneder efter, at afgørelsen er meddelt, jf. husdyrlovens § 90.

Natur- og Miljøklagenævnte skal som udgangspunkt afvise en klage, der indsendes uden om Klageportalen, med mindre der er særlige grunde til det. Hvis man ønsker at blive fritaget for at bruge Klageportalen, skal man sende en begrundet anmodning til Esbjerg Kommune. Anmodningen sendes så vidt muligt elektronisk til miljo@esbjergkommune.dk eller pr. brev til Esbjerg Kommune, Natur- og Vandmiljø, Torvegade 74, 6700 Esbjerg. Esbjerg Kommune videresender herefter anmodningen til Natur- og Miljøklagenævnet, som træffer afgørelse om hvorvidt anmodningen kan imødekommes.

Når man klager opkræves et gebyr på kr. 500. Gebyret betales med betalingskort i Klageportalen og tilbagebetales hvis:

1. Klagesagen fører til, at den påklagede afgørelse ændres eller ophæves,
2. Klageren får helt eller delvis medhold i klagen, eller
3. Klagen afvises som følge af overskredet klagefrist, manglende klageberettigelse eller fordi klagen ikke er omfattet af Natur- og Miljøklagenævnets kompetence.

Udnyttelse af tilladelsen

Ifølge husdyrloven har en klage over miljøtilladelsen som udgangspunkt ikke opsættende virkning. Det betyder, at miljøtilladelsen kan udnyttes uanset eventuelle klager, men dette begrænser dog ikke Natur- og Miljøklagenævnets mulighed for at ændre eller ophæve Esbjerg Kommunes afgørelse.

Hvis Esbjerg Kommune modtager en klage over miljøtilladelsen, vil det være Natur- og miljøklagenævnet der behandler klagen og som kan oplyse om, hvorvidt klagen har opsættende virkning.

Miljøteknisk beskrivelse og vurdering

Indledning

Husdyrbruget på Sdr Farup Vej 2, 6760 Ribe har søgt om at etablere fårehold.

Denne miljøtekniske beskrivelse og vurdering af det ansøgte projekt, danner baggrund for miljøgodkendelsen og indeholder en vurdering af de miljøpåvirkninger som udvidelse og drift af husdyrbruget giver anledning til.

Miljø skal i denne sammenhæng forstås som omgivelserne i bred forstand, herunder befolkning, flora og fauna, vandmiljø, landskab og kulturhistorie.

Vurderingerne er foretaget med udgangspunkt i de beskyttelsesniveauer og retningslinjer, der er indeholdt i husdyrloven med tilhørende bekendtgørelse og vejledning.¹

Beskrivelse af ansøgningen

Thomas Hansen har den 10. december 2015 sendt ansøgning til Esbjerg Kommune om § 10 tilladelse til etablering af husdyrproduktion på Sdr Farup Vej 2, 6760 Ribe.

I forbindelse med behandlingen af ansøgningen har der været behov for supplerende oplysninger. Der er således løbende indsendt yderligere oplysninger via mailkorrespondance med ansøgers konsulent. Miljøvurderingen er foretaget med udgangspunkt i det seneste indsendte materiale.

Ansøgningen omfatter en etablering af fåreproduktionen på 525 moderfår svarende til 75 dyreenheder.

Der er to eksisterende svinestalde, hvor inventar, spalter og skillevægge fjernes således fårene anvender de tidligere gyllekanaler til dybstrøelsesmålte.

Dyreholdets størrelse

Det nuværende og fremtidige dyrehold på Sdr Farup Vej 2 fremgår af tabel 1.

Dyreart	Nuværende		Fremtidig	
	Antal	DE	Antal	DE
Moderfår, dybstrøelse	0	0	525	75
I alt			525	75

Tabel 1: Husdyrbrugets dyrehold. Dyreenheder er beregnet efter bilag 1 i bekendtgørelse om erhvervs-mæssigt dyrehold, husdyrgødning, ensilage m.v. (BEK. nr. 1318 af 26.11.2015).

Der er i ansøgningsmaterialet oplyst, at fårene afgræsser min. 8 måneder årligt.

Der har tidligere været svineproduktion på ejendommen, men pga. svineproduktionen har været ophørt i mere end tre år er produktionsretten faldet bort.

Der stilles vilkår til husdyrbrugets maksimale produktion, afgræsning og til i hvilket omfang produktionen kan tillades af variere.

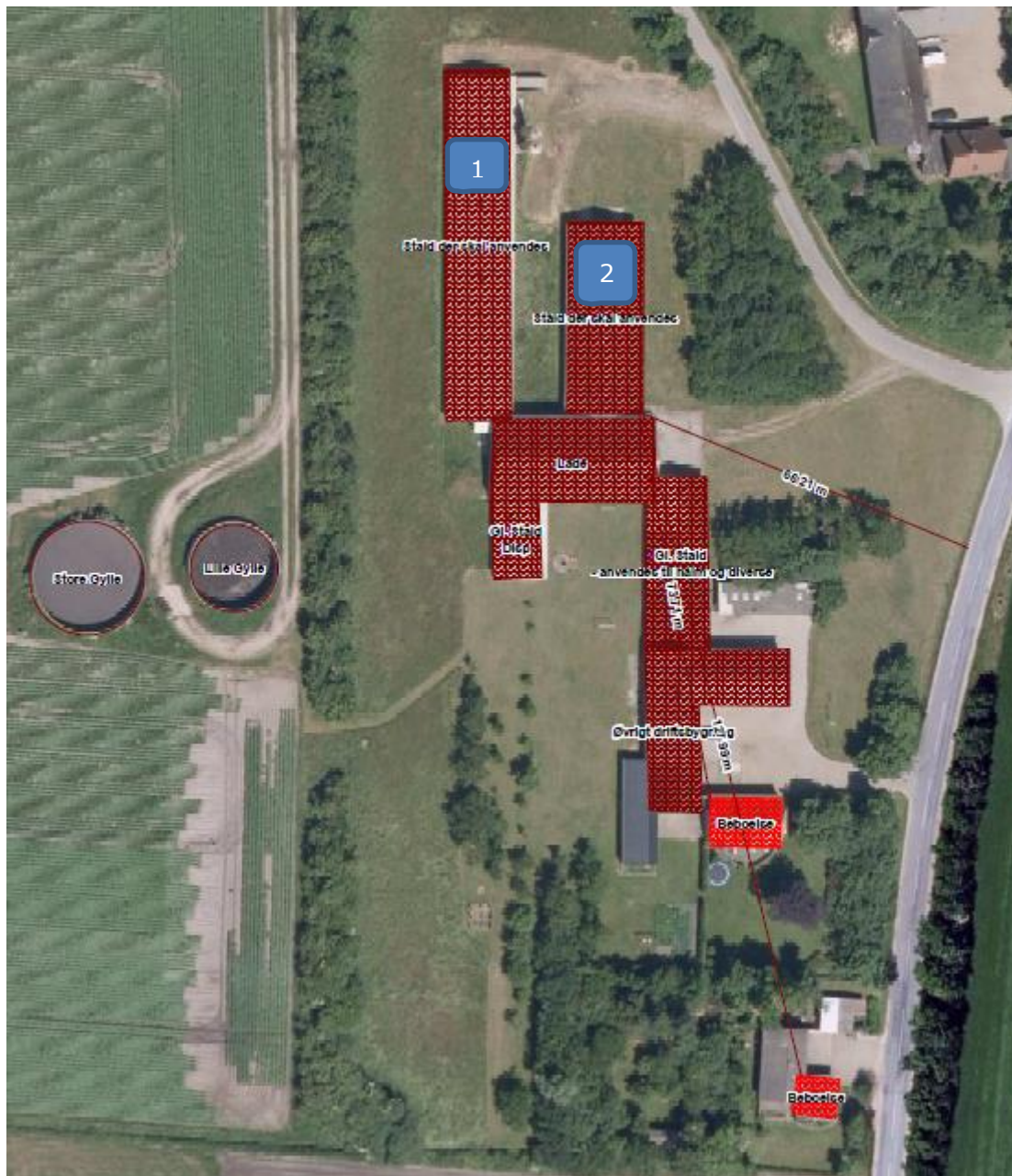
¹ Lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug (Lovbekendtgørelse nr. 442 af 13. maj 2016) med senere ændringer; bekendtgørelse om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug (bekendtgørelse nr. 44 af 11. januar 2016) samt Miljøstyrelsens digitale husdyrvejledning.

Driftsbygninger

Der er to eksisterende svinestalde, hvor inventar, spalter og skillevægge fjernes, således fårene anvender de tidligere gyllekanaler som dybstrøelsesmåtte.

Bygningerne er illustreret på kort 1.

Kort 1: Oversigt over ejendommen, Sdr Farup Vej 2.

Fårene går i bygning 1 og 2. Øvrige bygninger er diverse driftsbygninger samt beboelsen. De to gyllebeholdere er bortforpagtet til anden side. Der er ingen møddingsplads på ejendommen. Dybstrøelsen muges ud i marts-april, hvor den spredes direkte i marken.

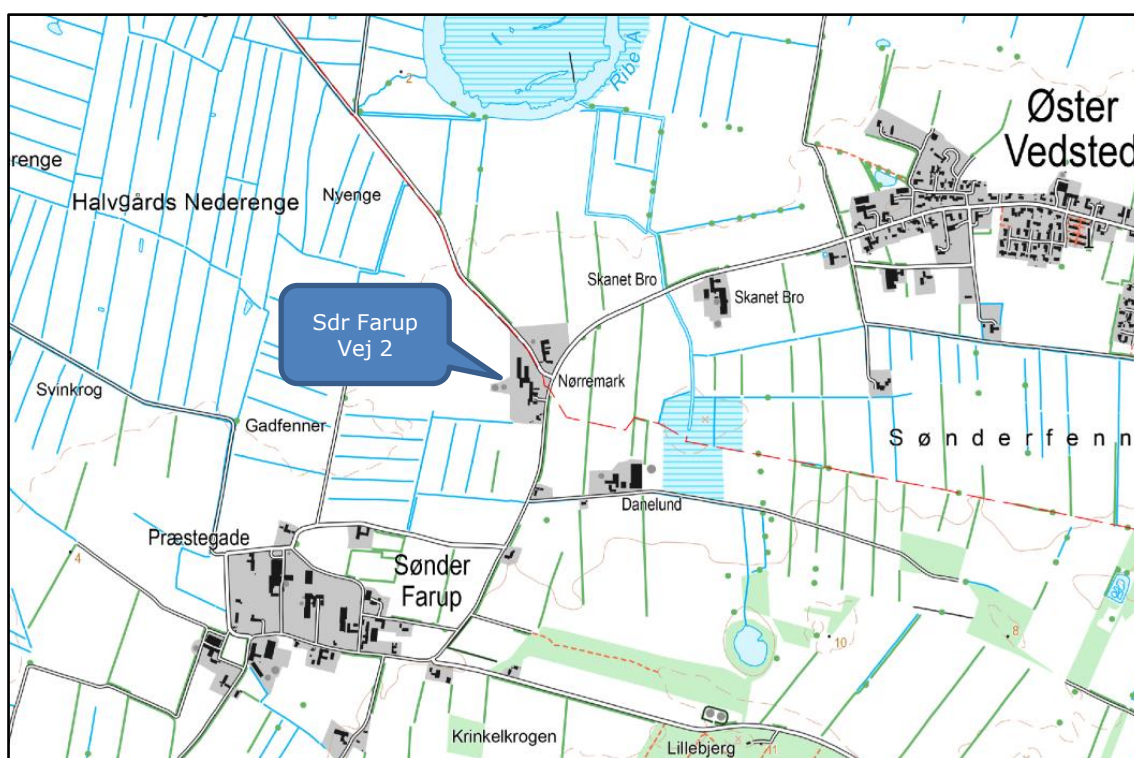
Husdyrbrugets placering

Husdyrbruget ligger i landzone i område "38-070-010 Natur langs Vadehavet og Låningsvejen" i Esbjerg Kommuneplan 2014-2026.

Anvendelsen fastlægges til naturnetværk med det sigte at beskytte, forbedre, genoprette eller tilvejebringe levesteder for vilde dyr og planter samt landskabelige, kulturhistoriske, naturvidenskabelige og undervisningsmæssige værdier. Der må ikke tillades etableret eller ændret anlæg, så de landskabelige værdier, der tilsigtes beskyttet, forringes. Der stilles krav om afskærmende, slørende beplantning omkring landbrugsbygninger, tekniske anlæg mv. Eksisterende landbrug kan fortsættes i områderne.

Der sker udelukkende ændringer indvendig i de to stalde, og kommunen vurderer derfor, at renoveringen ikke er i strid med ovenstående anvendelse af området.

Placeringen af husdyrbruget fremgår af kort 2.

Kort 2: Placering af Sdr Farup Vej 2.

Husdyrbruget ligger ca. 1.150 m fra eksisterende byzoneområde, Øster Vedsted. Der er ingen samlet bebyggelse i landzone i nærhed af Sdr Farup Vej 2.

Nærmeste nabobeboelse er Øster Vedstedvej 150 og Sdr Farup Vej 6, der ligger henholdsvis ca. 55 m og 110 m fra husdyrbruget.

Afstandskrav og de aktuelle afstande fremgår af nedenstående tabel 2.

Nærmeste	Afstand	Beskrivelse	Afstandskrav
Nabobeboelse	55 m	Eksisterende stald (bygning 2)	50 m
Lokalplanområde	1.150 m	Eksisterende stald (bygning 2)	50 m

Byzoneområder	1.150 m	Eksisterende stald (bygning 2)	50 m
Sommerhusområde	Ingen i nærheden	Eksisterende stald (bygning 2)	50 m
Naboskel	30 m	Eksisterende stald (bygning 2)	30 m
Beboelse på samme ejendom	74 m	Eksisterende stald (bygning 2)	15 m
Levnedsvirksomhed	Ingen i nærheden	Eksisterende stald (bygning 2)	25 m
Almen vandindvindingsanlæg	Ingen i nærheden	Eksisterende stald (bygning 2)	50 m
Ikke almen vandindvindingsanlæg	Ingen i nærheden	Eksisterende stald (bygning 2)	25 m
Vandløb	370 m	Eksisterende stald (bygning 2)	15 m
Dræn	Ingen i nærheden	Eksisterende stald (bygning 2)	15 m
Sø	Ingen i nærheden	Eksisterende stald (bygning 2)	15 m
Offentlig vej	20 m	Eksisterende stald (bygning 2)	15 m
Naturområde omfattet af § 7 i husdyrloven	Ingen i nærheden	Eksisterende stald (bygning 2)	10 m

Tabel 2. Oversigt over afstande sammenholdt med afstandskrav i husdyrlovgivningen.

Husdyrbruget opfylder afstandskravene i Lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug:

- § 6: Afstande til nabobeboelse, eksisterende eller fremtidig byzone- eller sommerhusområde samt områder i landzone der i lokalplan er udlagt til boligformål, blandet bolig og erhvervsformål eller til offentlige formål.
- § 7: Forbudszone for etablering, udvidelse eller ændring indenfor 10 m fra nærmere bestemte ammoniakfølsomme naturtyper.
- § 8: Afstandskrav til vandløb, vandindvindinger, offentlig og privat fællesvej, levnedsmiddelvirkosomhed, naboskel og egen beboelse.

Husdyrbruget på Sdr Farup Vej 2 ligger endvidere mere end 300 m fra en beboelsesbygning uden landbrugspligt, der ligger i samlet bebyggelse, eksisterende eller fremtidig byzone- eller sommerhusområde eller område i landzone, der i lokalplan er udlagt til bolig- og erhvervsformål/offentlige formål. Dermed er husdyrbruget ikke omfattet af husdyrlovens § 20, der skal sikre at risikoen for forurening eller væsentlige gener for omgivelserne begrænses, hvis anlægget er placeret mindre end 300 m fra de nævnte områder.

Gødningsproduktion

Gødningsproduktionen er oplyst i ansøgningen, og den fremgår af tabel 3.

	Mængder	Opbevaringsanlæg
Dybstrøelse	1.334 ton	Stalde, 300-400 ton

Tabel 3: Opbevaringskapacitet. Gødningsproduktionen er beregnet ud fra, at dyrene er på stald hele året.

Fårene er på stald 3-4 måneder i vintertiden. Når dyrene er kommet på græs igen muges ud i staldene, og dybstrøelsen spredes direkte i markerne.

Evt. oplag af kompost i marken skal ske i overensstemmelse med reglerne i husdyrgødningsbekendtgørelsen, der bl.a. fastsætter krav til placering og overdækning af markstakke samt førelse af logbog. Oplag af kompost i marken vurderes at være tilstrækkelig reguleret ved reglerne i husdyrgødningsbekendtgørelsen og der fastsættes ikke yderligere vilkår hertil.

Udbringningsarealer

Der indgår ikke arealer under driften af Sdr Farup Vej 2.

Ansøger og ejer af Sdr Farup Vej 2 ejer og driver også ejendommene (Havervad 5 og Harvervad 12) i Tønder Kommune. Arealerne drives under Havervad 5, som har en § 10 tilladelse.

Miljølovgivningen stiller krav om et bestemt forhold mellem den mængde husdyrgødning, der udbringes, og det areal, der er til rådighed for udbringningen (harmoniareal).

Al husdyrgødning afsættes herunder også afgræsningen på tredjemands arealer, Havervad 5.

Der stilles vilkår til, at al husdyrgødning skal afsættes på enten godkendte arealer eller alternativt til biogasanlæg, fællesanlæg, forarbejdningsanlæg eller forbrændingsanlæg.

NaturErhvervstyrelsen er tilsynsmyndighed på harmoniforhold.

Bedst tilgængelige teknologi (BAT)

I forbindelse med vurdering af en ansøgning efter husdyrlovens § 10, skal kommunen sikre sig, at husdyrbruget har truffet de nødvendige foranstaltninger til at forebygge og begrænse forureningen ved anvendelse af "bedst tilgængelig teknologi".

Med begrebet "bedst tilgængelig teknologi" menes den teknik, som mest effektivt giver et højt beskyttelsesniveau for miljøet som helhed og som samtidig er afvejet i forhold til fordele og økonomiske udgifter.

Bedst tilgængelig teknologi er nærmere beskrevet i Miljøstyrelsens teknologibeskrivelser, Landscentrets BAT byggeblade samt BREF-dokumentet for intensivt svinebrug og fjerkræavl. Endvidere har miljøstyrelsen udarbejdet en række vejledende emissionsgrænseværdier, for kvæg, svin og fjerkræ. Fælles for de ovennævnte beskrivelser og vejledninger er, at de omfatter større husdyrbrug (mere end 75 DE).

Esbjerg Kommune vurderer, at principperne i ovennævnte vejledninger også kan anvendes for mindre husdyrbrug, dog under forudsætning af, at miljøgevinsten ved en given miljøteknologi fortsat skal være proportional med omkostning til etablering af miljøteknologien. Esbjerg Kommune vurderer, at omkostningen som udgangspunkt ikke bør overstige 100 kr./kg red. N.

Vurderingen af BAT i forbindelse med etableringen på Sdr Farup Vej 2 foretages i forhold til følgende parametre:

1. Begrænsning af ammoniakfordampning fra stald og lager
2. Begrænsning af fosfor, nitrat og ammoniak fra udbringning
3. Management / forbrug af vand og energi

1. Begrænsning af ammoniakfordampning fra stald og lager

For fås vedkommende er der ikke fastsat nogen emissionsgrænseværdi for ammoniakemissionen. Esbjerg kommune vurderer derfor, at de gældende normer for ammoniakemission fra de pågældende staldsystemer svarer til BAT.

Ved det ansøgte fjernes inventar og spalter mv. i eksisterende stalde, men der sker ingen opbrydning af fx gulve.

Det vurderes, at anlægget ikke på en omkostningseffektiv måde vil kunne ændres til andre mindre forurenende staldsystemer. Endvidere gøres det gældende, at dyreholdet er af en størrelse der ikke kan oppebære væsentlige BAT investeringer eller BAT omkostninger. Slutteligt er dyreholdet udegående størstedelen af året, hvorfor potentialet for BAT forbedringer mindskes yderligere.

Samlet set vurderes det ansøgte anlæg derfor at leve op til BAT.

I relation til opbevaring af husdyrgødning vurderes det, at det niveau for ammoniakfordampning, der er opnåelige ved anvendelse af BAT, allerede er opnået via krav fastsat i gældende lovgivning. Heraf kan nævnes krav om tæt overdækning af lagre med fast gødning uden daglige udmugning.

På baggrund af ovennævnte vurderer Esbjerg Kommune, at det ikke er nødvendigt at stille skærpede krav til staldindretning eller opbevaring af husdyrgødning.

2. Begrænsning af fosfor, nitrat og ammoniak fra udbringning af husdyrgødning

I relation til udledning af fosfor, udvaskning af nitrat og ammoniakfordampning er det Esbjerg Kommunes vurdering, at det niveau der er opnåeligt ved anvendelse af BAT ved udbringning af husdyrgødning, allerede er opnået via krav fastsat i gældende lovgivning. Af de krav der er implementeret i den nuværende lovgivning kan nævnes harmonikrav, hvornår og hvordan husdyrgødning må udbringes, bindende normer for den totale kvælstofanvendelse i markdriften samt krav til kvælstofudnyttelse.

Al husdyrgødning afsættes til tredjemand, og der indgår derfor ikke arealer i nærværende miljøtilladelse.

Esbjerg Kommune vurderer således, at det ikke er nødvendigt at stille skærpede krav til fodring og udbringning af husdyrgødning.

3. Management / forbrug af vand og energi

Det er Esbjerg Kommunes opfattelse, at den generelle regulering af landbrugsmæssige aktiviteter, i sig selv vil føre til, at der vil ske implementering af BAT i forhold til management, og forbrug af vand og energi.

Samlet vurdering af anvendelse af "bedst tilgængelige teknologi"

Samlet set vurderer Esbjerg Kommune, at husdyrbruget har truffet de nødvendige foranstaltninger til at forebygge og begrænse forureningen ved anvendelse af den bedste tilgængelige teknologi. Det vurderes, at der som følge af BAT redegørelsen ikke er nødvendigt at skærpe det gældende beskyttelsesniveau.

Husdyrbrugets påvirkning af omgivelserne – Lugt, støj, affald mv.

Enhver husdyrproduktion giver anledning til lugt inden for de nærmeste omgivelser. Hvor stort et område der påvirkes af lugt, afhænger af hvor mange dyr der er på ejendommen og hvilken art der er tale om. Desuden spiller vindretning, terræn- og beplantningsforhold ind.

Husdyrproduktion kan herudover give anledning til gener fra støj, støv, fluer og skadedyr, lys og affald. Desuden kan bygningsmæssige ændringer på et husdyrbrug indvirke på den landskabelige oplevelse, såvel som på kulturmiljøet.

Som udgangspunkt vil en udvidelse af husdyrbrug mindre end 75 dyreenheder ikke medføre væsentlige gener for omboende, såfremt husdyrbruget overholder afstandskravene til naboer, byzoneområde m.v.

Husdyrbruget på Sdr Farup Vej 2 overholder de gældende afstandskrav til nabo mv. og udvidelsen vurderes derfor ikke at medføre gener for omgivelserne i form af lugt, støj, lys, affald fluer og skadedyr. For at sikre mulighed for indgreb stiller Esbjerg Kommune dog generelle vilkår til renholdelse, lugt, støj og skadedyrsbekæmpelse.

Set i lyset af fårene kun opstaldes 3-4 måneder årligt vil der være et begrænset antal transporter med foder og halm til og fra ejendommen, og der vil kun være transporter med udbringning af husdyrgødning når staldene muges ud i marts-april. Derudover vil der være transport af dyr fra Sdr Farup Vej 2 til øvrige ejendomme under bedriften.

I opstaldningsperioden vil der være ca. 50 transporter med foder (én hver anden dag), 40-50 transporter med dybstrøelse (ifm. udmugning) og 6-10 transporter ved flytning af dyr mellem ejendomme.

Antal transporter til og fra Sdr Farup Vej 2 vurderes ikke at være i et omfang, som vil medføre væsentlige gener for de omkringboende.

Husdyrbrugets påvirkning af omgivelserne - Naturmæssige forhold

I bekendtgørelse om tilladelse og godkendelse, mv. af husdyrbrug (bekendtgørelse nr. 44 af 11. januar 2016) er der fastlagt beskyttelsesniveauer for ammoniak, fosfor og nitrat i forhold til overfladevand, såvel som i forhold til grundvand, samt for lugt (vurderet ovenfor). Disse beskyttelsesniveauer skal anvendes ved vurdering af om der er væsentlige virkninger på miljøet ved tilladelser og godkendelser efter § 10, 11, 12 og 16 i lov om miljøgodkendelse, mv. af husdyrbrug.

Af bekendtgørelsen fremgår, at kommunen for hver ansøgning skal foretage en konkret vurdering, samt at der på den baggrund i særlige tilfælde kan stilles vilkår, der rækker udover det i bekendtgørelsen fastsatte beskyttelsesniveau. Det vil være tilfældet, hvis der er naturområder, som kommunen vurderer ikke beskyttes tilstrækkeligt af det fastlagte beskyttelsesniveau.

Ligeledes påhviler det kommunen at vurdere konkret, om en ansøgt aktivitet vil være i overensstemmelse med Habitatdirektivforpligtelserne. Ifølge bekendtgørelsen om udpegning og administration af internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter², skal der foretages en vurdering af, om projektet i sig selv eller i forbindelse med andre planer og projekter kan påvirke et internationalt naturbeskyttelsesområde væsentligt. Desuden skal der ske en vurdering af om det ansøgte projekt kan beskadige eller ødelægge yngle- og rasteområder i det naturlige udbredelsesområde for de dyrearter, der er optaget i Habitatdirektivets bilag IV eller ødelægge de plantearter der er optaget i Habitatdirektivets bilag IV.

---

² Bekendtgørelse nr. 408 af 1. maj 2007 om udpegning og administration af internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter (§ 7 og § 11).

Ammoniak - naturbeskyttelsesområder

Der er ingen generelle standardkrav om reduktion af ammoniak i husdyrsager under 75 DE.

Samlet stiger ammoniakfordampningen fra stalde og gødningsopbevaring fra 0 kg N/år til 531 kg N/år.

Naturvurdering for Sdr Farup Vej 2, 6760 Ribe

På ejendommen Sdr Farup Vej 2 sker der påvirkning af omgivende naturområder gennem emission af ammoniak fra anlægget og gennem tab af næringsstoffer fra udbringningsarealer. Udbringningsarealerne vurderes ikke her, da de vurderes i særskilt afgørelse. De følgende afsnit belyser konsekvenserne af næringsstofpåvirkningen for nationalt og internationalt beskyttede naturområder og arter.

Ud fra nedenstående redegørelse vedrørende ammoniakpåvirkning fra anlæg vurderer Esbjerg Kommune samlet set, at tilladelsen ikke vil medføre væsentlige negative konsekvenser for omkringliggende Natura 2000-områder eller de arter og naturtyper, områderne er udpegede for at beskytte. Ligeledes vurderes tilladelsen ikke at medføre væsentlige tilstandsændringer af § 3-beskyttede naturtyper eller væsentlige påvirkninger af yngle- og rasteområder for de strengt beskyttede bilag IV-arter.

Ammoniakpåvirkning af § 3-naturområder indenfor 300 meter fra anlæg

Der ligger ingen § 3-beskyttede naturområder indenfor 300 m fra ejendommens anlæg. Nærmeste § 3 lokalitet (mose øst for anlægget) ligger 390 meter fra anlægget. Der er beregnet en merdeposition på 0,1 kg N/ha/år og 0,1 kg N/ha/år i totaldeposition.

Baggrundsbelastningen med luftbåren kvælstof er i lokalområdet 16,0 kg N/ha/år. Anlægget og 300 meter cirkel ses herunder på kort 3.

Kort 3: Anlægget med omkringliggende naturområder og nummererede naturpunkter. Cirklen har en radius på 300 m.

For husdyrbrug over 15 DE gælder, at disse ikke må etableres, udvides eller ændres, såfremt de ligger mindre end 10 m fra de naturområder, der er nævnt i husdyrgodkendelseslovens § 7 (kategori 1 og 2 natur). I den konkrete sag ligger der ikke naturområder omfattet af husdyrgodkendelseslovens § 7 inden for 10 m fra anlægget.

Vurdering i forhold til kategori 1 natur

Der findes ingen kategori 1 naturlokaliteter omkring anlægget. Som nævnt er depositionen på omgivende naturlokaliteter meget lav og under det skrappeste beskyttelsesniveauet i husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens bilag 3.

Det fremgår af forarbejderne til husdyrloven (lovforslag L12 og efterfølgende lov nr. 122/2011) og gældende praksis hos Natur- og Miljøklagenævnet (jf. NMK-132-00091 og NMK-132-00109), at overholdelse af husdyrlovens beskyttelsesniveau som alt overvejende hovedregel vil være tilstrækkeligt til at undgå væsentlig miljøpåvirkning med ammoniak. Det kan dog i helt særlige tilfælde, herunder i særlig grad hvis Natura 2000 kortlægningen ikke er korrekt, være behov for at foretage en konkret vurdering efter habitatreglerne.

I den konkrete sag vurderes det, ud fra Esbjerg Kommunes kendskab til området og den stedlige kortlægning, at der ikke er grund til at tro, at kortlægningen er utilstrækkelig. På den baggrund vurderes det, at omkringliggende habitatnaturtypelokaliteter ikke lider skade ved det ansøgte.

Vurdering i forhold til kategori 2 natur

Der er ingen kategori 2 natur i nærheden af anlægget. Som nævnt er depositionen på omgivende naturlokaliteter meget lav og under det skrappeste beskyttelsesniveauet i husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens bilag 3. Husdyrlovens beskyttelsesniveau er således overholdt.

Esbjerg Kommune har endvidere ud fra sit kendskab til området vurderet, at der ikke findes lokaliteter i området, der ikke er korrekt kortlagt. På den baggrund vurderes det derfor samlet, at beskyttelsen af lokaliteter omfattet af kategori 2 er tilstrækkelig og vil føre til, at der ikke sker tilstandsændring.

Vurdering i forhold til kategori 3 natur

Der er ingen kategori 3 natur i nærheden af anlægget. Nærmeste kategori 3 natur er mosen 390 meter øst for anlægget, som modtager en belastning på 0,1 kg N/ha/år og dermed langt under det fastlagte beskyttelsesniveau. Husdyrlovens beskyttelsesniveau er således overholdt.

Esbjerg Kommune har endvidere ud fra sit kendskab til området vurderet, at der ikke findes lokaliteter i området, der ikke er korrekt kortlagt. På den baggrund vurderes det derfor samlet, at beskyttelsen af lokaliteter omfattet af kategori 3 er tilstrækkelig og vil føre til, at der ikke sker tilstandsændring.

Vurdering i forhold til naturlokaliteter ikke omfattet af kategori 1-3

Husdyrlovens beskyttelsesniveau omfatter langt størsteparten af de naturbeskyttede lokaliteter, der findes i det åbne land. Der er dog enkelt lokalitetstyper, der ikke er omfattet. Det drejer sig hovedsageligt om søer og ferske enge. Der er dog ingen af disse omkring anlægget.

Det vurderes samlet, at der ikke vil være omkringliggende naturlokaliteter (der ikke er omfattet af kategori 1-3), der vil blive påvirket væsentligt ved det ansøgte. Esbjerg Kommune vurderer derfor, at der ikke er grund til at stille skærpede vilkår til ammoniakreduktionen.

Bilag IV arter

I forbindelse med miljøvurderingen af et husdyrbrug, skal der ske en særlig vurdering mht. forekomst af bilag IV arter. Vurderingen skal, jf. gældende klagensævningspraksis, tage udgangspunkt i anlæggets påvirkning af omgivelserne.

I den konkrete sag er der ikke kendskab til forekomster af bilag IV arter omkring anlægget. Nærmeste forekomst er løgfrø 3,5 km øst for anlægget. I denne afstand vil belastningen være 0,0 kg N/ha/år. Der er således ikke grund til at tro, at der vil ske skade på arterne selv, eller deres yngle- eller rastesteder. Der henvises til tilladelsens afsnit om bilag IV arter.

Samlet vurdering af ammoniakpåvirkning af omgivende natur

Som det fremgår, er de beregnede belastninger af de omgivende naturlokaliteter lavere end husdyrlovens beskyttelsesniveau, således som det er fastlagt i bilag 3 til husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen. Husdyrlovens beskyttelsesniveau er således overholdt.

På grundlag af ovenstående gennemgang af påvirkning for de enkelte naturpunkter, beskyttede arter, samt vurderingen vedrørende kumulative effekter fra omgivende husdyrbrug, vurderes det, at der ved det ansøgte ikke vil ske væsentlig påvirkning af natur omkring anlægget.

Ammoniakpåvirkning af Natura 2000-områder fra anlæg

Påvirkningen af naturområder ved ammoniak mere end 300 m fra anlægget vurderes som tidligere nævnt at være så lille, at den ikke kan forventes at have væsentlig betydning.

Anlægget er dog placeret i fuglebeskyttelsesområde. Det drejer sig om fuglebeskyttelsesområde nr. 51 – Ribe Holme og enge med Kongeåens udløb. Umiddelbart omkring anlægget, vil anlægget give anledning til nogen deposition af ammoniak.

Selvom belastningen er lille, påhviler det altid den godkendende myndighed at sikre at de særlige beskyttelsesinteresser der er forbundet med internationale naturbeskyttelsesområder. Med afsæt i Waddenzee-dommen (EF-domstolens dom af 7. september 2004 i sag C-127/02) fastlægges det, at der skal foretages en konsekvensvurdering hvis:

- der foreligger sandsynlighed eller risiko for, at projektet vil påvirke habitatområder væsentligt (præmis 43)
- en konsekvensvurdering skal gennemføres, hvis det ikke på baggrund af objektive kriterier kan udelukkes, at projektet i sig selv eller i sammenhæng med andre planer eller projekter kan påvirke habitatområdet væsentligt (præmis 45)
- et projekt anses for at kunne påvirke et habitatområde væsentligt, når projektet risikerer at skade områdets bevaringsmålsætning (præmis 49)

Det fremgår endvidere af Waddenzee-dommens præmis 61, at en konsekvensvurdering i henhold til habitatdirektivets artikel 6, stk. 3 indebærer, at alle de aspekter af et projekt, som i sig selv eller i sammenhæng med andre planer eller projekter kan påvirke bevaringsmålsætningen, skal identificeres før projektets godkendelse under hensyn til bedste videnskabelige viden på området, og der kan kun meddeles godkendelse af et projekt, hvis miljømyndigheden ud fra konklusionen på konsekvensvurderingen har opnået vished for, at projektet ikke har skadelige virkninger på habitatområdets integritet. En sådan vished er opnået, når det ud fra et videnskabeligt synspunkt uden rimelig tvivl kan fastslås, at der ikke er sådanne virkninger.

Tilladelsen gives med afsæt i det beskyttelsesniveau, der er fastlagt i bilag 3 til Bekendtgørelse om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug (Bek nr. 44 af 11.1.2016). Overholdelse af bilag 3 vil, jf. principiel klagenævnsafgørelse (NMK-132-00109) føre til, at afgørelser, der overholder beskyttelsesniveauet, som alt-overvejende hovedregel vil medføre, at husdyrbrugets ammoniakpåvirkning af omgivende Natura 2000-områder vil være uvæsentlig.

Det er Esbjerg Kommunes opfattelse, at der i sagen ikke er forhold der gør, at hovedregelen skulle være tilsidesat. I vurderingen er der lagt vægt på, at den stedlige kortlægning af habitatnaturtyper vurderes at være retvisende. Der er således ikke grund til at tro, at der findes ukortlagte habitatnaturtyper omkring anlægget.

Områdernes bevaringsmålsætning fremgår af forslag til vandplan og de vedtagne Natura 2000-planer. Af husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens bilag 3 fremgår følgende: "I de forslag til Natura 2000-planer, der er sendt i høring i september 2010,

fremgår det, at reduktion af kvælstofdeposition på Natura 2000-områdernes habitatturtyper forventes at ske gennem en kommende ændring af husdyrgodkendelsesloven. Med overholdelse af beskyttelsesniveauerne fastlagt i nærværende bekendtgørelse gennemføres den nævnte reduktion af kvælstofdepositionen på de sårbare naturområder i Natura 2000-områderne. I forhold til de forslag til vandplaner efter miljømålsloven, der er blevet sendt i høring samtidig med forslag til Natura 2000-planer, indgår miljøgodkendelse af husdyrbrug som bidrag til opfyldelsen af planernes miljømål ved overholdelse af de i denne bekendtgørelses fastlagte beskyttelsesniveauer. Vand- og Natura 2000-planerne giver derfor ikke i sig selv anledning til en skærpelse af beskyttelsesniveauerne nedenfor.”

Med hensyn til de nævnte fuglebeskyttelsesområder og ramsar område, vurderer Esbjerg Kommune, at ammoniakdepositionen fra anlægget ikke vil medføre påvirkning af de fuglearter områderne skal beskytte (udpegningsgrundlaget fremgår af bilag 1). I vurderingen er der lagt vægt på, at anlægget ikke vurderes at give anledning til tilstandsændring af de omgivende naturområder og dermed levesteder for fuglene.

I den konkrete sag vurderer Esbjerg Kommune samlet ud fra ovenstående afsnit vedrørende vurdering af naturområder inden for 300 m fra anlægget, herunder den kumulative effekt fra andre ejendomme, at der ikke vil ske en væsentlig påvirkning af Natura 2000-områder eller de arter og naturtyper, områderne er udpeget for at beskytte. Kommunen bemærker endvidere, at beskyttelsesniveauerne i husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen er overholdt, jf. bilag 3 i bekendtgørelsen. Kommunen finder derfor ikke, at der er grundlag for at stille skærpede vilkår eller meddele afslag for hvad angår ammoniakpåvirkning af Natura 2000-områder fra anlæg.

Påvirkning af arter med særligt strenge beskyttelseskrav (Bilag IV arter)

Af habitatdirektivets bilag IV fremgår en række særlige dyre- og plantearter, der kræver streng beskyttelse. Esbjerg Kommune har konkret vurderet det ansøgte projekt i forhold til hvorvidt dyrearternes yngle- og rasteområder kan beskadiges i arternes naturlige udbredelsesområde, og af hvorvidt plantearterne kan blive ødelagt, som følge af det ansøgte. Til vurderingen af arternes udbredelse og levesteder er anvendt ”Håndbog om dyrearter på habitatdirektivets bilag IV” (faglig rapport nr. 635 fra Danmarks Miljøundersøgelser) og kommunens øvrige kendskab til arternes forekomst. De danske arter på habitatdirektivets bilag IV kan endvidere ses i denne tilladelses bilag 1.

Ud fra det generelle kendskab til arternes forekomst i Esbjerg Kommune vurderes det, at der kan være odder, snæbel, marsvin, vandflagermus, sydflagermus, pipistrel flagermus, markfirben og spidssnudet frø indenfor lokalområdet. Derudover er der specifikt kendskab i kommunen til forekomster af grøn mosaik guldsmed (ca. 5,4 km nordvest for anlægget), strandtudse (ca. 11 km vest for anlægget), løgfrø (ca. 3,5 km øst for anlægget) og birkemus (ca. 4 km øst for anlægget).

Vedrørende arterne grøn mosaikguldsmed, birkemus, løgfrø, strandtudse og spidssnudet frø vurderer Esbjerg Kommune, ud fra afstanden til de kendte forekomster og jf. gennemgangen vedrørende påvirkning af naturområder fra ammoniakdeposition fra anlæg, at der ikke vil ske væsentlig påvirkning af arternes yngle- og rastesteder ved det ansøgte.

Flagermus benytter ofte hulheder i træer eller huse som opholdssted om dagen og under vinterdvalen. Føden består af insekter som fanges i luften nær vådområder, marker, skove og levende hegn. De enkelte arter af flagermus har forskellige præ-

ferencer mht. fødesøgningsområde og sommer- og vinterophold. Der er ingen registreringer af flagermus nær ejendommens anlæg, men det kan ikke udelukkes at én eller flere arter kan raste eller yngle i området omkring anlægget. Det ansøgte vurderes ikke at have en negativ indflydelse på flagermus, da hverken opholdssteder eller fødegrundlag påvirkes ved driften af anlægget.

Især solbeskinnede skråninger med veldrænet jord og lav vegetation kan være potentielle yngle- eller rasteområder for markfirben. Det ansøgte vurderes ikke at have en negativ effekt på en eventuel bestand af markfirben, da eventuelle potentielle yngle- og rastesteder ikke bliver påvirket ved drift af ejendommens anlæg.

Odder er tilknyttet vandløb og søer, hvor de søger føde. Opsplitning af bestande og levesteder, forstyrrelser fra friluftsliv og anlægsarbejder samt ødelæggelse og forringelse af yngle- og rasteområder kan true odderen. Det vurderes jf. vurderingerne i afsnittet om påvirkning af omgivende natur ammoniak fra anlægget, at det ansøgte ikke vil give anledning til en væsentlig påvirkning af vandløb og søer i nærheden af ejendommens anlæg herunder evt. raste- og ynglesteder for odder ved Ribe Å.

Arterne *Snæbel* og *Marsvin* er tilknyttet Vadehavet og tilhørende vandløb. Disse arters yngle- og rastesteder kan, grundet deres særlige karakter og udstrækning, ikke forventes at blive påvirket væsentligt af ammoniakemissionen fra husdyrbruget. Det vurderes derfor, at det ansøgte ikke vil give anledning til væsentlig påvirkning af de omgivende vandløb og marine områder (Vadehavet), som de nævnte arter benytter som raste- og ynglesteder.

Samlet konkluderes det på baggrund af ovenstående vurderinger, at projektet ikke vil beskadige eller ødelægge yngle- og rasteområder for de forekommende bilag IV-dyrearter. Der kendes ikke til forekomster af bilag IV-plantearter som kan påvirkes eller ødelægges af projektet.

Nitrat og fosfor til overfladevand – marine områder, vandløb og søer

Al husdyrgødning afsættes til tredjemand. Der indgår således ingen arealer i nærværende miljøtilladelse.

Nitrat til grundvand - nitratfølsomme vandindvindingsområder

Al husdyrgødning afsættes til tredjemand. Der indgår således ingen arealer i nærværende miljøtilladelse.

Høring

I forbindelse med den 3 ugers offentlige høring er der ikke kommet bemærkninger.

Samlet vurdering

Esbjerg Kommune vurderer, at der kan meddeles tilladelse til det ansøgte da:

- Der er truffet de nødvendige foranstaltninger til at forebygge og begrænse forureningen ved anvendelse af den bedste tilgængelige teknik,
- Husdyrbruget i øvrigt kan drives på stedet uden at påvirke omgivelserne på en måde, som er uforenelig med hensynet til omgivelserne, samt
- Udvidelse og drift af husdyrbruget ikke medfører væsentlige virkninger på miljøet.

Bilag 1

Natura 2000-områder og det samlede udpegningsgrundlag for disse, samt de særligt beskyttede arter:

Udpegningsgrundlag - habitatområder

Habitatområde 78 Vadehavet med Ribe Å, Tved Å og Varde Å vest for Varde

Arter:

1095 Havlampret (*Petromyzon marinus*)

1096 Bæklampret (*Lampetra planeri*)

1099 Flodlampret (*Lampetra fluviatilis*)

1103 Stavsild (*Alosa fallax*)

1106 Laks (*Salmo salar*)

1113 *Snæbel (*Coregonus oxyrhynchus*)

1351 Marsvin (*Phocoena phocoena*)

1355 Odder (*Lutra lutra*)

1364 Gråsæl (*Halichoerus grypus*)

1365 Spættet sæl (*Phoca vitulina*)

Naturtyper:

1110 Sandbanker med lavvandet vedvarende dække af havvand

1130 Flodmundinger

1140 Mudder- og sandflader blottet ved ebbe

1150 * Kystlaguner og strandsøer

1160 Større lavvandede bugter og vige

1170 Rev

1310 Vegetation af kveller eller andre enårige strandplanter, der koloniserer mudder og sand

1320 Vadegræssamfund ¹⁾

1330 Strandenge

2110 Forstrand og begyndende klitdannelser

2120 Hvide klitter og vandremiler

2130 * Stabile kystklitter med urteagtig vegetation (grå klit og grønsværklit)

2140 * Kystklitter med dværgbuskvegetation (klithede)

2160 Kystklitter med havtorn

2170 Kystklitter med gråris

2180 Kystklitter med selvsåede bestande af hjemmehørende træarter

2190 Fugtige klitlavninger

2310 Indlandsklitter med lyng og visse

2330 Indlandsklitter med åbne græsarealer med sandskæg og hvene

3130 Ret næringsfattige søer og vandhuller med små amfibiske planter ved bredden

3140 Kalkrige søer og vandhuller med kransnålalger

3150 Næringsrige søer og vandhuller med flydeplanter eller store vandaks

3160 Brunvandede søer og vandhuller

3260 Vandløb med vandplanter

4010 Våde dværgbusksamfund med klokkelyng

4030 Tørre dværgbusksamfund (heder)

6210 Overdrev og krat på mere eller mindre kalkholdig bund (* vigtige orkidélokalteter)

6230 * Artsrige overdrev eller græsheder på mere eller mindre sur bund

6410 Tidvis våde enge på mager eller kalkrig bund, ofte med blåtop

7150 Plantesamfund med næbfrø, soldug eller ulvefod på vådt sand eller blottet tør

7230 Riggær

9190 Stilkegeskove og -krat på mager sur bund

91D0 * Skovbevoksede tørvemoser

¹⁾ Vadegræs er indført (ca. 1930) til Danmark og er invasiv. Typen kræver derfor ikke beskyttelse

Udpegningsgrundlag - fuglebeskyttelsesområder:

Y=Ynglende i.h.t. DMU's database

T=Trækkende i.h.t. DMU's database

Kriterier (F1-F7, se www.blst.dk)

SPA 51, Ribe Holme og enge med Kongeåens udløb

Rørdrum	Y	F3
Hvid stork	Y	F1
Rørhøg	Y	F3
Hedehøg	Y	F1
Blå kærhøg	Y	F1
Plettet rørvagtel	Y	F1

Engsnarre	Y		F1
Klyde	Y		F1
Hjejle		T	F2, F4
Brushane	Y		F1
Mosehornugle	Y		F1
Blåhals	Y		F1
Kortnæbbet gås		T	F4
<i>SPA 57 Vadehavet</i>			
Bramgås		T	F2, F4
Klyde	Y	T	F1,F2, F4
Hvidbrystet præstekrave	Y	Tn	F1,F2
Hjejle		T	F2, F4
Almindelig ryle	Y	T	F1,F2, F4
Lille kobbersneppe		T	F2, F4
Dværgmåge		Tn	F2, F5
Sandterne	Y		F1
Splitterne	Y		F1
Fjordterne	Y		F1
Havterne	Y		F1
Dværgterne	Y		F1
Mørkbuget knortegås		T	F4
Lysbuget knortegås		T	F4
Gravand		T	F4
Pibeand		T	F4
Krikand		T	F4
Spidsand		T	F4
Skeand		T	F4
Ederfugl		T	F4
Sortand		T	F4,F7
Strandhjejle		T	F4
Strandskade		T	F4
Stor regnspøve		T	F4
Rødben		T	F4
Hvidklire		T	F4
Islandsk ryle		T	F4
Sandløber		T	F4
Bilag IV-arter:			
Fortegnelse over i Danmark nuværende naturligt hjemmehørende arter omfattet af habitatdirektivets bilag IV (evt. blot som strejfgæster, markeret med "):			
<i>Dyrearter</i>			
Pattedyr			
Alle arter af småflagermus (Microchiroptera spp.)			
Hasselmus (Muscardinus avellanarius)			
Birkemus (betulina)			
Odder (Lutra lutra)			
Marsvin (Phocoena phocoena)			
Alle andre arter af hvaler (Cetacea spp.)			
Krybdyr			
Læderskildpadde (Dermochelys coriacea)			
Uægte karett ("Caretta caretta")			
Bastardskildpadde (Lepidochelys kempii)"			
Europæisk sumpskildpadde (Emys orbicularis)			
Markfirben (Lacerta agilis)			
Padder			
Stor vandsalamander (Triturus cristatus)			
Klokkefrø (Bombina bombina)			
Løgfrø (Pelobates fuscus)			
Løvfrø (Hyla arborea)			
Spidssnudet frø (Rana arvalis)			
Springfrø (Rana dalmatina)			
Strandtudse (Bufo calamita)			

Grønbroget tudse (*Bufo viridis*)

Fisk

Snæbel (*Coregonus oxyrhynchus*)

Insekter

Bred vandkalv (*Dytiscus latissimus*)

Lys skivevandkalv (*Graphoderus bilineatus*)

Eremit (*Osmoderma eremita*)

Sortpletet blåfugl (*Maculinea arion*)

Grøn mosaikguldsmed (*Aeshna viridis*)

Stor kærguldsmed (*Leucorrhinia pectoralis*)

Grøn kølleguldsmed (*Ophiogomphus cecilia*)

Bløddyr

Tykskallet Malermusling (*Unio crassus*)

Planter

Enkelt månerude (*Botrychium simplex*)

Vandranke (*Luronium natans*)

Liden Najade (*Najas flexilis*)

Fruesko (*Cypripedium calceolus*)

Mygblomst (*Liparis loeselii*)

Gul stenbræk (*Saxifraga hirculus*)

Krybende sumpskærm (*Helosciadium repens* (= *Apium repens*))

Produktion: Esbjerg Kommune
Foto: Torben Meyer

Esbjerg
Kommune

Torvegade 74, 6700 Esbjerg
Tlf: 7616 1616 - Fax: 7616 0969
miljo@esbjergkommune.dk
www.esbjergkommune.dk